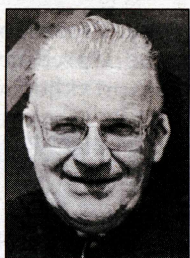

IN MEMORIAM

Prelat Jože Mavsar

(1919–2002)

V četrtek, 21. marca, tik pred cvetnim petkom, ko častimo žalostno Mater Božjo, je v Heleni v državi Montana sklenil svoje

življenje slovenski duhovnik Jože Mavsar, katerega zemeljska pot je bila zaznamovana s podobnim trpljenjem, kakršnega je doživljala Marija pod križem.

Jože Mavsar se je rodil 17. oktobra leta 1919 kot najstarejši med desetimi otroci ugledne Mavsarjeve družine v Praprečah pri Šentrupertu na Dolenjskem. Oče je bil tam župan ter zelo priljubljen in spoštovan daleč naokrog. Ob lepem zgledu svojih staršev, v urejenem krščanskem okolju ob zgledu domačih duhovnikov (župnik Nahtigal in kaplan Cvar, ki sta bila pozneje mučena in ubita) je zrasla Jožetova odločitev za duhovništvo. Temeljito izobrazbo je pred tem pridobil v škofovih zavodih v Ljubljani, kjer je bil vseskozi vzoren dijak. Ko je bila Slovenija pahnjena v vihar druge svetovne vojne in je nad njo zavel smrtonosni ogenj revolucije, je bila na udaru tudi Mavsarjeva družina. V duhu Kardeljevega navodila, da je treba streljati kulake in duhovnike, so se revolucionarji o božiču 1942 znesli nad Mavsarjevimi. Oče, veren in zaveden Slovenec, ni hotel sprejeti sodelovanja s komunizmom, zato so mu grozili že pred božičem. Pobrli so jim veliko premoženja ter obljubljali hujše. Zaradi groženj so se Mavsarjevi vsak večer zatekli na bližnji grad na Dobu, v katerem je bila italijanska vojska. 27. decembra 1942 so partizani napadli grad in zajeli vso družino. Iz gorečega gradu sta pobegnili le sinova Vilko in Jože. Takrat so pobili vso italijansko posadko in grajsko družino. 28. decembra so revolucionarji pobili Mavsarjeve: očeta, mater, hčer Mici in sinove Darka, Cirila, Petra in Stanka. Najstarejši Darko je imel 21 let in se je malo prej vrnil iz italijanske internacije, najmlajši Stanko pa devet let. Še zdaj ni povsem jasno, kaj se je z njimi dogajalo. Dva meseca pozneje so umorili še dvanajstletnega Vilka. Dolfi je bil ustreljen 2. junija 1943 ob partizanskem napadu na postojanko vaških straž v Šentrupertu. Pavel je bil vrnjen iz italijanskega ujetništva na Rabu je bil po vojni ubit v Kočevskem rogu. Vsa ta krvava tragedija, ki je ob podobni tragediji Kozinove družine iz Sodražice med najbolj vnebovpijočimi grehi revolucije pri nas, je neizbrisno zaznamovala Jožeta, ki se je pripravljaj na duhovništvo in bil 11. junija 1943 posvečen v duhovnika v ljubljanski stolnici. Doma ni smel imeti nove maše, zato jo je daroval kar v stolnici, brez najdražjih, ki so bili že mrtvi. Nato je nastopil službo kaplana v Hotedršici. Maja leta 1945 je odšel z drugimi v begunstvo in novembra 1948 prišel v Združene države Amerike. Svoj drugi dom in razcvet duhovniškega dela je našel v škofiji Helena v državi Montana. V mestu East Helena je ustanovil in dolga leta vodil župnijo sv. Cirila in Metoda (zgradil je še dve drugi cerkvi). Ni pozabil slovenskih korenin, in kar je naj-

važnejše, v srcu ni nosil sovražstva in maščevalnosti, ampak je iskal priložnosti za odpuščanje in spravo. Čeprav mu je od številne družine ostal le brat Franc, ki sedaj živi v Clevelandu, v Jožetu ni bilo zagrenjenosti. V duhu evangelijskega naročila, da se mora spraviti, če ima brat kaj zoper njega, je znal stopiti tudi pred morilce svoje družine in jim povedati, da jim je odpustil. Že za svojo srebrno mašo, 11. junija 1969, je pisal enemu izmed morilcev svoje družine v domovino in mu sporočil, da mu odpušča ter da ga bo, ko se vrne, obiskal. To je tudi storil ob prvem obisku domovine. Ob drugi priložnosti je obiskal tudi rodni dom, ki so ga po vojni vzeli in dali človeku, ki so mu Mavsarjevi veliko pomagali že pred vojno, a je pozneje na to dobroto pozabil in celo zahteval smrt Mavsarjevega očeta. Tudi temu je znal odpustiti. Priznal je, da mu je bilo takrat najtežje. O vsem tem je javno spregovoril ob svoji zlati maši 4. julija 1993 v Šentrupertu. Na različne očitke o enostranski ali prenapljeni pripravljenosti na spravo je odgovarjal: *»Vedno sem se zagovarjal z istim načelom: Kristus ni dobil nobene ga zagotovila na križu, ampak se je spravil s tistimi, ki so ga umorili. Priznati moram, da me je Bog nešteto krat blagoslovil v mojem pastirskem življenju s spravo, ki sem jo opravil z enim izmed glavnih morilcev družine, pa tudi z družino, ki je zahtevala umor naše družine.«*

Jožeta Mavsarja so v Heleni zelo cenili. Kot uspešen duhovnik je postal v času škofa Eldena Curtisa (po materi slovenskega rodu) leta 1987 generalni vikar te škofije. To službo je opravljal do 1993. Papež Janez Pavel II. ga je zaradi zglednega življenja in dela leta 1990 odlikoval z naslovom prelat. Starost in križ hude bolezni (izguba spomina, ki je bila posledica več možganskih kapi) sta ga julija 1996 prisilila v upokojeve. Sprva je živel še sam, ko pa ni mogel več skrbeti zase, se je preselil v manjši starostni dom v Heleni. Njegov redni obiskovalec rojak dr. Vilko Jenko mu je prebiral slovenska časnika Ameriška domovina in Družina in krajšal čas. Kljub izgubi spomina pa je imel občasno tudi svetle trenutke, ko je pripovedoval o svojem domu in mladosti. Želel je še obiskati rodni Šentrupert, a to so bile le želje, saj ni mogel več hoditi. V četrtek, 21. marca, je dočkal svoj veliki petek. Pogrebno slovo je bilo v sredo, 27. marca. Kljub veliki oddaljenosti od večjih slovenskih središč so se ga udeležili tudi številni naši rojaki iz Clevelanda in Chicaga. Pogrebno slovo je vodil helenski škof Robert Molino ob navzočnosti tridesetih duhovnikov. O njegovi smrti so poročali v lokalnem časopisju in radijskih oddajah.

Spravno dejanje prelata Jožeta Mavsarja je edinstveno do zdaj v slovenskem prostoru. Kljub temu da ni doseglo kesanja in obžalovanja tistih, ki so povzročili tragedijo njegove družine, ostaja močno pričevanje, česa je zmožna vera človeka, ki božjo besedo jemlje zares. Naj sedaj iz nebes prosi blagoslov pokore, odpuščanja in sprave v slovenskem narodu.

FRANCI PETRIČ